

Ensenyar la nostra història, necessitat i obligació

Josep M. Figueres *

Per a un francès d'edat, parlar d'abans i després de la guerra significa dir abans o després de 1919 o 1945, segons els anys. Pels catalans grans, la guerra és

encara la llosa del 1939. Pels joves és història de l'avi. Història personal i història col·lectiva. Aquesta referència al passat, a la història pròpia com a referent s'emmarcava en un

fet col·lectiu destacat. Sovint s'ha confós història només amb la guerra i d'ací que dins la mentalitat popular la història fos la vida dels reis i dels prínceps i dels fets que fugien de la nor-

Torre de s'Estalella. Foto: C. Calviño

malitat. Per exemple, una guerra o un terratrèmol o una fam o una epidèmia en serien els casos més evidents: La història ha afectat tant la vida de les persones que pren forma en el llenguatge com a línia divisòria.

Tanmateix en la història hi feim caber un conjunt de dades, fets, idees, esdeveniments, siguin o no excepcionals, que ens permeten entendre el món on som i també de conèixer un xic millor la nostra pròpia essència com a individus, com a poble, com a col·lectivitat. La mateixa història esdevé motiu de discussió. Quan dos pobles lluiten pel control d'un territori i un d'ells serà el triomfador imposa sovint la seva llei, el seu ordre, etc. I vol que el vençut l'imiti. Per aquesta raó, quan els turcs volen exterminar els trets diferencials dels kurds, volen exterminar prohibeixen tot el que es veu o s'escolta com els vestits típics i els cants, la parla, l'escriptura... En una societat urbana i més avançada tecnològicament hom no prohibirà les barretines o les cançons i les danses —de fet la brutalitat franquista arribarà fins aquests extrems, com les casulles albes dels clergues o la sardana en un primer temps—, però sí que incidirà fortament sobre els continguts ideològics i el que en seria el factor d'identitat. Hom prohibirà (substituirà) o modificarà (reescriurà) la història, aspectes intangibles però essencials en una organització com les lleis, per exemple. La història, s'ha escrit i amb raó, l'escriuen els guanyadors i no sempre aquesta coincideix amb la veritat.

La història és, doncs, element clau en aquesta dialèctica social de conflicte. D'altra banda, saber el passat és font d'obligada reflexió pel projecte de futur i implica creure en un projecte comú. Sense història difícilment poden bastir-se iniciatives d'ambició global. Si mirem, per exemple, manu-

als d'història de Catalunya adreçades als infants, el de Mn. J. Clapés (1908) o el de Damià Ricart (1935), per exemple, no hi detectem variacions notables, no hi ha hagut una renovació metodològica, formal, una millora de continguts. L'explicació és ben clara, una dictadura militar entremig, la del

necessària i labor obligada.

Sense informació, sense els mínims coneixements, difícilment podrem aspirar a tenir un paper propi, només la subordinació en tots els aspectes. Una informació històrica tanmateix dosificada, esquemàtica i mínima, la poden donar, tot i que ho fan ben escadusserament,

En la història hi feim caber un conjunt de dades, fets, idees, esdeveniments, que ens permeten entendre el món on som i també de conèixer un xic millor la nostra pròpia essència com a individus, com a poble, com a col·lectivitat

general Primo de Rivera la normal evolució historiogràfica. Avui, malgrat la dictadura de Franco, els vint anys passats amb Estatut d'Autonomia confirmen una etapa en la qual s'han pogut crear les bases sòlides per a una historiografia catalana en expansió, renovació i projecció. Fruits de la mateixa són les diverses obres de caire didàctic, les col·leccions de llibres d'història, les constants recerques d'aspectes concrets que ens són desconeguts o bé són reinterpretats a la llum de nova metodologia. Col·loquis i obres d'especialització que possibiliten l'aparició de bons treballs de síntesi i amb ambició pedagògica.

Fer conèixer, doncs, la història del seu país a les joves generacions no té massa problema en el que fa referència al suport material de to bibliogràfic, disposem de la legalitat que ho permet essent l'ensenyament una competència estatutària plena, i cal, només, que tècnics i polítics, professors i funcionaris prenguin consciència de la importància que té el coneixement de la pròpia història perquè cap ciutadà escolaritzat desconexi la història de la seva terra. Labor

els mitjans de comunicació de masses; la informació bàsica, la que ajuda la formació d'una personalitat, ha de venir de l'escola. I una escola que no ensenyi la història del seu marc extern difícilment podrà rebre aquest nom. Perquè del control de la història en deriva el control de la realitat, de la legalitat i un poble sense història ja no és poble, s'ha diluït en un magma. Fer conèixer ara la nostra història només depèn de nosaltres. □

* *Universitat Autònoma de Barcelona*